

**Зовнішнє незалежне оцінювання 2010
року з української мови та літератури
(Основна сесія №2)**

**Тест
Частина 1
Українська мова**

Прочитайте текст і виконайте завдання 1–7.

(1) Стояла тиха травнева ніч у буянні зела й кипінні садів. (2) Шаленіли в лузі солов'ї, кумкали жаби, кричали горлиці. (3) І носила в ту *не/ймовірну* весняну молоду ніч із срібної криниці срібним цеберцем срібну воду зозуля і (...) її по землі. (4) Вилила добрий ківш і на Андрія. (5) *Від/того* прокинувся, та побрів під розчахнуту липу. (6) На душі було срібно й високо. (7) Дослухався тихої й радісної музики небес, удивлявся в ту *не/звідану* глибіню. (8) *Від/нині* знав, що там живе вічна й свята таїна.

1. Замість пропуску в третьому реченні має бути слово
А роздмухувала
Б розпорошувала
В розхлюпувала
Г розводила
2. Синонімом до слова «добрий» у четвертому реченні є
А повний
Б хороший
В милий
Г смачний
3. Окремо в тексті пишеться сполука слів
А не/ймовірну
Б від/того
В не/звідану
Г від/нині
4. Прикметником є вжите в тексті слово
А зела
Б садів
В свята
Г таїна
5. Безособовим є речення
А четверте
Б п'яте
В шосте
Г сьоме

6. Складнопідрядним є речення

- А третє
- Б четверте
- В шосте
- Г восьме

7. Пунктуаційну помилку допущено в реченні

- А другому
- Б третьому
- В п'ятому
- Г восьмому

8. Прочитайте фрагмент тексту.

Було всього — і звад, і згод,
І перша слава (1)Ж/жовтих (2)В/вод,
І (3)К/корсуня звитяжний клич,
І (4)Б/берестечка чорна ніч,
І сонце Золотих (5)В/воріт —
Всього було за плином літ.

Малу літеру треба писати після цифри

- А 1
- Б 2
- В 3
- Г 4
- Д 5

9. Літеру **и** треба писати на місці обох пропусків у рядку

- А Пр..дніпровська залізниця, пр..вабливі ціни
- Б пр..зупинити виробництво, пр..чудовий зразок
- В пр..бічники реформ, пр..зирливе ставлення
- Г виконати пр..погано, подарунковий пр..мірник
- Д кадрове пр..значення, пр..звище секретаря

10. До одного роду належать обидва іменники рядка

- А Сімферополь, Сибір
- Б рукопис, магістраль
- В ательє, маестро
- Г лібрето, колібрі
- Д тюль, Охтирка

11. Подовження приголосного видбувається у формі орудного відмінка іменника

- А нежить
- Б гордість
- В кошеня
- Г подорож
- Д праматір

12. Правил написання слів іншомовного походження дотримано в рекламному оголошенні

А Нікітський ботанічний сад Нікітський ботанічний сад запрошує на щорічний бал хризантем, протягом якого буде обрана «Королева балу». У спеціальному павільйоні демонструються численні сорти та групи хризантем: від дрібноквіткових бордюрних до крупноквіткових високоростил. <i>Вартість квитка для дорослих - 12 грн.</i>	Б Спробуйте новинки піцци: «Домініканка» (з тунцем); «Марокко» (з копченою куркою); «Вегетаріанська» (з печерицями, маслинами та сиром «Моцарела»); «Фірмова українська» (з беконом, маринованою телятиною та помідорами);
В Аквапарк «Пляж» <i>- перший у Львові комплекс, який поєднує в собі спортивний та оздоровий відпочинок.</i> Система безпеки аквапарку спеціально розроблена за допомогою комп'ютерного моделювання, усі атракціони сертифіковані, а басейни обладнані системами очистки води. Комплекс дає різноманітність атракціонів, адже в розважальній зоні - екстремальні гірки та найбільший у Західному регіоні басейн. Джакузі позбавить Вас втоми та наповнить морем позитивної енергії. <i>Вартість квитка для дорослих - 12 грн.</i>	Г Екскурсія в Соляні шахти <i>(м. Соледаєр Донецької обл.)</i> Подорож починається коротким інструктуванням із техніки безпеки. Маршрут - 700 метрів, спес здійснюється ліфтом. Екскурсія проходить оздобленими галереями копальні. Ви відвідаєте соляне футбольне поле, підземні лабіринти, концертну залу, побачите оригінальні фігури гномів, соляну пальму та багато іншого. <i>Проїзд комфортабельними мікроавтобусами на 18 місць.</i>
Д Національний дендрологічний парк «Софіївка» «Софіївка» <i>в Умані є шедевром світового паркового мистецтва.</i> Запрошуємо на екскурсії парком, у якому злилися воедино мальовничі краєвиди, численні водоспади та фонтани, кам'яні гроти, античні скульптури. Ви побачите Англійський парк, Долину гігантів, грот Венери, храм Фетіди. Лише тут Ви можете потрапити до царста Аїди та пропливти на човні підземною рікою.	

13. Граматичну помилку допущено в рядку

- А яскравіші декорації
- Б краща інсценізація
- В найвиразніший монолог
- Г якнайкраща постановка
- Д щонайсучасне трактування

14. Не можна замінити дієприслівниковий зворот підрядним обставинним у реченні

- А Вийшовши з густого соснового лісу, ми побачили велике поле маків.
- Б Євген Черниш сидів на траві оддалік, спершись підборіддям на руки.
- В Квіти згортали пелюстки, відчуваючи наближення нічної прохолоди.
- Г Почувши про приїзд театру мініатюр, учні зібралися в актовому залі.
- Д Працюючи в сучасних лабораторіях, потрібно мати глибокі знання.

15. Правильною є форма займенника в словосполученні

- А спілкуватися з їми
- Б на тім березі ріки
- В з твого району
- Г до наших батьків
- Д всим підприємцям

16. Прочитайте речення.

Коли *переконуєт(1)ся*, що все йде за його сценарієм, *малюєін(2)кий* жайвір починає *повіл(3)но*, ніби на невидимій *ниточ(4)ці*, підніматися в *т(5)мяну* височину.

М'який знак треба писати на місці всіх цифр, окрім

- А 1
- Б 2
- В 3
- Г 4
- Д 5

17. Форму наказового способу має дієслово в словосполученні

- А терміново подаймо звіт
- Б терміново подають звіт
- В терміново подаємо звіт
- Г терміново подати звіт
- Д треба терміново подати звіт

18. Неправильно вжито прийменник у реченні

- А Пожежа спалахнула через недотримання елементарних норм безпеки.
- Б Уважно прочитайте інформацію про розмір ввізного мита.
- В Один з енергоблоків електростанції зупинили на вимогу екологів.
- Г Школярі знову мають вимушені канікули із-за лютих морозів.
- Д У нашій школі вже кілька років поспіль працює дебатний клуб.

19. Однакова кількість звуків і букв у кожному слові рядка

- А любисток, футляр, життєдайний
- Б м'якість, щиросердий, співають
- В вуджений, людина, роз'єднання
- Г щебетання, мільярд, хвилястий
- Д заощаджений, з'ясування, явір

20. Розділові знаки при передачі чужої мови правильно вжито в реченні

А Один мудрець вдало підмітив: Чим більше пізнаєш людей, тим більше починаєш любити тварин.

Б Павло Тичина сказав про Сковороду «Великий наш філософ щедро залишив нам спадщину по собі: обсягом широку, змістовністю глибоку і щодо світогляду свого — чисту та моральну».

В «Ще б ми стільки прочитали, як ти, — докинула Васирина і пояснила подрузі: — Взимку цілі ночі просиджує над книжками».

Г Коли садили капусту, господарка хапалася за голову — «Дай же, Боже, час добрий! Щоб моя капусточка приймалась і в головки складалась, щоб із кореня була корениста, а із листу голосистая!»

Д «А в нашій учительській роботі треба, щоб минули роки й десятиліття, поки стане людиною той, хто несміливо переступив поріг школи і вивів на папері олівцем перші палички та кружечки, написав перше слово», думав учитель.

21. Граматично правильна відповідь на запитання «Котра година?»

А дванадцять тридцять

Б половина дев'ятої

В десять хвилин першої

Г без двадцяти десять

Д за п'ять одинадцята

22. Складнопідрядне речення утвориться, якщо серед варіантів продовження речення «Спадала безмісячна ніч...» обрати

А якось журливо ставало на душі.

Б неначе занурюючи все в темряву.

В однак на ганку ще точилася розмова.

Г так що все птаство затихло.

Д насувався лячний присмерк.

23. Звук [г] треба вимовляти в обох словах рядка

А об..рунтувати, во..зальний

Б за..ратований, нама..атися

В ..удзичок, перемо..ти

Г а..русовий, домо..тися

Д по..ратися, ..атунок

24. З'ясуйте синтаксичну роль виділених слів (цифра позначає наступне слово).

Мова (1)Гоголя — це своєрідний український (2)«говір» за мелодикою, синтаксисом, словником, тому важко рівнопотужно перекласти (3)Гоголя українською: втрачається (4)неповторний аромат українськості.

А іменна частина присудка

Б прямий додаток

В непрямий додаток

Г узгоджене означення

Д неузгоджене означення

25. Доберіть приклад до кожного випадку вживання розділового знака на місці крапок.

Розділовий знак

Приклад

1 кома

А О ні ... Являйся, зіронько, мені хоч в сні.

2 двокрапка

Б Така терпка, така остання ... правда, закута в мармур майже римських строф.

3 тире

В Щасливиця ... я маю трохи неба і дві сосни в туманному вікні.

4 знак оклику

Г Я з тобою все життя поділю ... хліб і сіль і краплину щастя.

Д Страшно впасти у кайдани, умирать в неволі, а ще гірше ... спати, спати і спати на волі.

26. З'ясуйте вид поданих простих речень.

Вид речення

Приклад

1 означено-особове

А Задзвонили у Констанці рано в усі дзвони.

2 неозначено-особове

Б Учи дітей не страшкою, а ласкою.

3 узагальнено-особове

В Із можливого в чудесне перекинуто мости.

4 безособове

Г Вечірнє сонце, дякую за день!

Д Яка орда нам гідність потоптала?

27. Доберіть українські відповідники до іншомовних слів.

Іншомовне слово

Український відповідник

1 критерій

А чинник

2 фіаско

Б мірило

3 фактор

В учення

4 рецепт

Г припис

Д провал

28. З'ясуйте, якими частинами мови є виділені слова в реченні (цифра позначає наступне слово).

Фрукти й овочі сьогодні містять (1) *менше* вітамінів і мінералів, (2) *ніж* містили (3) *п'ятдесят* (4) *років* тому.

А іменник

Б числівник

В прислівник

Г сполучник

Д прийменник

Читання й аналіз тексту

Прочитайте текст (цифри в дужках позначають номери рядків) і виконайте завдання 29–36.

«Мій іскрений друже» (Життєва доля Івана Сошенка)

(1–5) У примарному сьйві білої ночі юнак змальовує грецьку статую. До нього підходить студент Академії мистецтв... Що було далі — відомо кожному зі шкільних хрестоматій, де за джерело інформації — повість Тараса Шевченка «Художник». Опоеитизована, як це й буває з художніми творами, версія справжнього життєвого факту.

(6–15) А насправді до майбутнього благодійника Шевченка привели земляки, і він нахилився поцілувати руку, і Сошенко сказав, що жодна людина не повинна так принижуватися. У свій 21 рік Шевченко навіть не здогадувався, що в ньому гряде геній — він дивився на світ із прірви зацькованості. Вдумуючись у цей епізод, сповна осягаєш справедливість слів одного з Кобзаревих біографів Олександра Кониського: «Не можна вгадати, що б сталося з генієм нашого народу, коли б він не спізнався із Сошенком. Чи поталанила б йому доля яким іншим робом вибитися з темного льоху неволі та вийти в люди, чи може б, під густою корою Ширяєвських красок зав'яли б і засохли ті величезні дари духовні, якими природа наділила Тараса».

(16–19) Сошенко не лише організував викуп обдарованого юнака — він дав поштовх туго стиснутій пружині потенційних можливостей, що зробили Тараса Шевченка не простим художником і поетом, а силою, яка об'єднала український народ, не давши йому піти в небуття.

(20–27) З прірви приниженості не можна вихопитися без того, щоб не запаморочилася голова. Після викупу з кріпацтва Тарас зовсім змінився. Він часто їздив на вечори, витрачав чимало грошей на гарне вбрання — на деякий час у нього вселився «світський біс». Немає Пророка без Предтечі, який готує йому путі насамперед до самого себе, своєї місії. Чи здолав би Шевченко спокусу стати модною цяцькою аристократичних салонів, коли б не мав поряд людини, котра йому казала: «Тарасе, схаменися! Чого ти діла не робиш? Чого тебе нечистая носить по тих гостях?».

(28–35) Як же склалася доля того, до кого поет звертався в листах «Мій іскрений друже»? Народився Сошенко в Богуславі, навчався в дяка, потім у майстра-самоука. Платити за уроки не було чим, тому Іван відробляв їх як міг. За розпис монастирського іконостаса дістав стільки грошей, що навіть трохи землі вдалося прикупити... Але в холерну зиму 1832 року без копійки в кишені (зібрані гроші віддав за викуп паспорта) Сошенко з обозами подався до Петербурга. Йому пощастило на добру душу: ровесник, панич із вигляду, насправді ж кріпак-кравець, не дав пропасти з голоду, допоміг улаштуватися в місті.

(36–42) Петербурзький період життя був найщасливішим. Бо коли через загострення сухот мусив повернутися до Батьківщини, доля ніби заповзялася покарати вдатного колись богомаза за прагнення до високого мистецтва. Якось, діставши замовлення на ікону, довго працював над нею, передаючи тонку гру світла, а єпископ віддав те переробити місцевому невігласові. Тяжко переживши образу, художник пообіцяв собі бідувати, але не догоджати смакам церковників, які й чути не хотіли про рафаелівських мадонн.

(43–49) 1846 року Іван Максимович став учителем малювання Немирівської гімназії. Однак патологічно жорстокий і цинічний директор заходився цькувати вчителя. Дістанеться, бува, Сошенко після уроків рідної домівки, аж тут посильний кличе його до начальства. І — тупцям осінньою сльотою, бухикаючи від задавленої хвороби, щоб почути:

– Ви, Іване Максимовичу, художник, у Петербургах навчалися, то вмієте добре стругати олівці. Приготуйте мені два... га-га!

(50–56) Сошенків колега, базграючи ікони, стільки грошей наскладав, що власну майстерню відкрив. А Іванові не давала «халтурити» та сама сила, що колись погнала його до столиці: даний Богом талант. Хоч уже й розумів, що через злидні не реалізує себе: «Одна надія — на труд, а де взяти роботи? Думка, що буде попереду, жахає мене, і руки опускаються... Коли б ви знали, яка втіха для серця і яке привілля, утікши від світу, жити для мистецтва». Але таке було для нього недосяжним.

(57–59) 1861 року по «естафеті добра» до Петербурга було відправлено найталановитішого Сошенкового учня — Володимира Орловського, який згодом став професором Академії мистецтв. Вступити туди йому допоміг Шевченко.

(60–68) Картин Сошенко створив небагато, не всі вони дійшли до нас. Та ті, що експонуються, наводять на думку, що художник мав цілком самобутній талант, шукав свого шляху в мистецтві. Він знав, що міг би залишити по собі яскравіший слід, і тяжко карався, що «життя загублене». Останніми роками ходив київськими вулицями, підгодовуючи бездомних тварин... Згадаймо, що картина, за яку Шевченко дістав срібну медаль, називалася «Хлопчик-жебрак, що дає собаці хліб». Сошенко ставав грізним, коли при ньому візник жорстоко поведився з конем, нещадно соромив кожного, хто «жив не за совістю». В усьому іншому був лагідний і безмежно добрий.

(69–71) Життя минуло в трудах і злиднях. Останні канікули вирішив подарувати собі — помандрувати рідними місцями, подивитися на біле каміння берегів Росії. Не доїхав — 30 серпня 1876 року помер у Корсуні.

(72–76) Сяйво білої ночі вихопило з безвісті цю тиху постать. Благородна душа, приречена на поразку немилосердністю життя? Ні, вічний переможець! Доказ тому — наша історія, неможлива без Кобзаря, доказ тому — сам факт, що світ, попри всі його страждання, відступи й помилки, веде свій поступ, прагнучи добра й справедливості.

*За Н. Околітенко, журнал «Жінка»
(760 слів)*

29. Зустріч Сошенка з Шевченком у Літньому саду Петербурга є, на думку автора тексту,

- А замовчуванням історичним фактом
- Б художнім домислом Шевченка
- В фактом біографії Шевченка
- Г фактом зі спогадів Сошенка

30. Цитата, винесена в заголовок тексту, належить

- А Іванові Сошенку
- Б Тарасові Шевченку
- В Олександрові Кониському
- Г Володимирові Орловському

31. Синонімом до фразеологізму «вийти в люди» (рядок 13) є
- А вивести в люди
 - Б винести на люди
 - В вибитися в люди
 - Г вийти на дорогу
32. Директор гімназії, говорячи про Сошенка «ви... у *Петербургах* навчалися» (рядок 47), прагнув висловити йому
- А повагу
 - Б подив
 - В захват
 - Г зневагу
33. За стильовими ознаками текст є
- А публіцистичним
 - Б науковим
 - В художнім
 - Г розмовним
34. Внутрішній аристократизм Сошенка ілюструють усі речення, окрім
- А «... (Шевченко) нахилився поцілувати руку, і Сошенко сказав, що жодна людина не повинна так принижуватися» (рядки 7–8).
 - Б «Йому пощастило на добру душу: ровесник, панич із вигляду, насправді ж кріпак-кравець, не дав пропасти з голоду, допоміг улаштуватися в місті» (рядки 33–35).
 - В «Коли б ви знали, яка втіха для серця і яке привілля, утікши від світу, жити для мистецтва» (рядки 54–55).
 - Г «Сошенко ставав грізним, коли при ньому візник жорстоко поводився з конем, нещадно соромив кожного, хто «жив не за совістю» (рядки 66–67).
35. Засобом міжфразового зв'язку першого та другого речень тексту є
- А лексичний повтор
 - Б займенник
 - В синонім
 - Г прислівник
36. Слово, виділене в реченні «Іванові не давала «халтурити» та сама сила, що колись погнала його до столиці: даний Богом талант» (рядки 51–52), означає
- А додатково працювати
 - Б весело проводити час
 - В безоплатно працювати
 - Г несумлінно працювати

Частина 2
Українська література

37. Заклик

*Годі тобі, пане-брате,
Гринджоли малювати,
Бери шаблю гостру, довгу.
Та йди воювати!*

містить

А дума

Б історична пісня

В народна балада

Г календарно-обрядова пісня

Д соціально-побутова пісня

38. У рядках

*Всякому місту — звичай і права,
Всяка тримає свій ум голова;
Всякому серцю — любов і тепло,
Всякеє горло свій смак віднайшло*

вжито

А інверсію

Б антитезу

В анафору

Г асонанс

Д алітерацію

39. *«Золото — не дівка!.. Красива, розумна, моторна і до всякого діла дотепна, — яке у неї добре серце, як вона поважає матір свою; шанує всіх старших себе; яка трудяща, яка рукодільниця»,* — так схарактеризовано героїню твору

А «Чорна рада»

Б «Інститутка»

В «Наталка Полтавка»

Г «Людина»

Д «Маруся»

40. *«Запорожжя споконвіку було серцем українським, на Запорожжі воля ніколи не вмирала, давні звичаї ніколи не забувались»,* — пише автор твору

А «Чорна рада»

Б «Вершники»

В «Камінний хрест»

Г «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»

Д «Тіні забутих предків»

41. Закликом до українців

Обніміться ж, брати мої.

Молю вас, благаю!

закінчується твір

А «Гайдамаки»

Б «Катерина»

В «Сон» («У всякого своя доля»)

Г «І мертвим, і живим...»

Д «Заповіт»

42. Провідним мотивом твору «І все-таки до тебе думка лине...» є

А цінність дружніх стосунків

Б любов до рідного краю

В нев'януче почуття до коханого

Г замилювання українською природою

Д вдячність матері за її щиру любов

43. Переконавання в тому, що

Сила родиться й завзяття

Не ридать, а добувати,

Хоч синам, як не собі,

Кращу долю в боротьбі

висловлене у творі

А Григорія Сковороди

Б Івана Котляревського

В Тараса Шевченка

Г Лесі Українки

Д Івана Франка

44. *«Будущина в руках нового покоління, і чим більше вийде з школи людей з чесним і правдивим поглядом на свої обов'язки перед громадою, тим скоріше виросте серед людей найбільша сума справедливості!»*, — заявляє персонаж комедії «Хазяїн»

А Зозуля

Б Калинович

В Феноген

Г Зеленський

Д Ліхтаренко

45. Українській письменниці та громадському діячеві Наталі Кобринській присвячено твір

А Марка Вовчка

Б Василя Стефаника

В Михайла Коцюбинського

Г Івана Франка

Д Ольги Кобилянської

46. Головним героєм твору «Камінний хрест» є

- А Іван Дідух
- Б Гнат Кухарчук
- В Іван Палійчук
- Г Терентій Пузир
- Д Нечипор Вареник

47. У рядках

*Він народився під такою зіркою,
що щось в душі двоїлося йому.
Від того кидавсь берега до того.
Любив достаток і любив пісні*

схарактеризовано героя твору

- А Тараса Шевченка
- Б Ліни Костенко
- В Івана Франка
- Г Лесі Українки
- Д Андрія Малишка

48. Рядки

*Мене водило в безвісті життя,
Та я вертався на свої пороги*

належать

- А Іванові Драчу
- Б Василеві Стусу
- В Дмитрові Павличку
- Г Володимирові Сосюрі
- Д Василеві Симоненку

49. Літературне угруповання ВАПЛІТЕ очолював

- А Павло Тичина
- Б Іван Багряний
- В Юрій Яновський
- Г Євген Маланюк
- Д Микола Хвильовий

50. На тлі Громадянської війни 1917–1921 років розгортаються події твору

- А «Intermezzo»
- Б «Жовтий князь»
- В «Вершники»
- Г «Тигролови»
- Д «Україна в огні»

51. Лаврін Запорожець є персонажем твору
А «Зачарована Десна»
Б «Три зозулі з поклоном»
В «Вершники»
Г «Мина Мазайло»
Д «Україна в огні»
52. Риторичне запитання *«Ви знаєте, як липа шелестить?»* поставив
А Володимир Сосюра
Б Андрій Малишко
В Дмитро Павличко
Г Павло Тичина
Д Василь Симоненко
53. Письменник Павло Губенко відомий читачеві під псевдонімом
А Микола Куліш
Б Остап Вишня
В Микола Хвильовий
Г Улас Самчук
Д Григій Тютюнник
54. Автор «Балади про соняшник» є
А Василь Стус
Б Ліна Костенко
В Дмитро Павличко
Г Іван Драч
Д Андрій Малишко
55. З-поміж перелічених творів сонетом є
А «Сучасники»
Б «Лебеді материнства»
В «Сто років, як сконала Січ»
Г «На колимськiм морозі калина»
Д «Шевченко»
56. Життєвий принцип *«ліпше вмерти біжучи, ніж жити гниючи»* сповідує персонаж твору Івана Багряного
А Медвин
Б Наталка Сірківна
В Григорій Многогрішний
Г Григорій Сірко
Д старий Сірко

57. Установіть відповідність між назвою та автором твору

Назва твору

1 «Сто років, як сконала Січ»

2 «Я (Романтика)»

3 «Вершники»

4 «Любіть Україну»

Автор твору

А Юрій Яновський

Б Володимир Сосюра

В Марко Вовчок

Г Микола Хвильовий

Д Василь Стус

58. Установіть відповідність між провідною темою та персонажем твору

Тема твору

1 українізація 1920-х років

2 голодомор 1932–1933 років

3 розповідь про щире і вірне кохання

4 вимушена еміграція українських селян

Персонаж твору

А Марфа Яркова

Б Іван Дідух

В Тагабат

Г дядько Тарас

Д Андрійко Катранник

59. Установіть відповідність між жанром і персонажем твору

Жанр твору

1 комедія

2 повість

3 роман

4 поема

Персонаж твору

А Григорій Многогрішний

Б Дідона

В Палагна

Г Іван Дідух

Д Мокій Мазайло

60. Установіть відповідність між персонажем і назвою твору

Персонаж твору

1 Отроходін

2 Григорій Бобренко

3 доктор Тагабат

4 Христя Хуторна

Назва твору

А «Вершники»

Б «Жовтий князь»

В «Я (Романтика)»

Г «Україна в огні»

Д «Маруся Чурай»

Частина 3

ВЛАСНЕ ВИСЛОВЛЮВАННЯ

Підтримайте або спростуйте думку: «Поразка – це наука. Ніяка перемога так не вчить...».

Сформулюйте тезу, наведіть два-три переконливі аргументи, що найкраще підтвердять Вашу думку. Проілюструйте Ваші міркування посиланнями на приклади з художньої літератури чи інших видів мистецтва (зазначте автора й назву твору, укажіть проблему, порушену митцем, художній образ, через який проблему розкрито, наведіть цитату з твору тощо), історичними фактами або випадками з життя. Не переказуйте змісту художнього твору, не давайте повної характеристики образів. Сформулюйте висновки.